

## Thema-avond 'voltooid leven'

Op 5 november jl. vindt in de Baptisten Gemeente 'Elim' te Drachten een thema-avond plaats over het onderwerp 'voltooid leven'. Het onderwerp staat de laatste tijd erg in de belangstelling. Uiteraard ook naar aanleiding van een aantal actuele gebeurtenissen rond euthanasie. De kerkzaal is bijna vol. Meer dan de helft van de aanwezigen komt van buiten de gemeente. Het is aangekondigd als een bijeenkomst waarin het niet zozeer gaat om (goedkope) antwoorden, maar vooral ook om de vragen, die mensen zelf hebben rond het einde van het leven.

De term 'voltooid leven' is vorig jaar gebruikt door een groep Nederlanders, die vinden, dat je wanneer je eenmaal 70 jaar bent het recht zou moeten hebben om op grond van het argument, dat je je leven voltooid acht, daar een einde aan te (laten) maken. Het onderwerp heeft in de samenleving veel stof doen opwaaien. Een reden voor Elim om het thema ook binnen de sfeer van het geloof bespreekbaar te maken. Daarbij willen we aansluiten bij vragen van mensen. Die vragen betreffen met name de ontwikkeling en grenzen van de medische wetenschap en het eventuele zelfbeschikkingsrecht van de mens. Dit alles in het licht van het geloof.

Voor het gesprek zijn uitgenodigd Drs. P. Eppinga (longarts) en Ds. J. Strikwerda (geestelijk verzorger) van het ziekenhuis 'Nij Smellinghe'. Drs. Eppinga heeft veel te maken met patiënten, die wegens voortschrijdende ziekte bepaald worden bij een naderende dood. Ds. Strikwerda is betrokken bij patiënten, die levens- en geloofsvragen hebben rondom hun ziekte en eventuele overlijden. Gespreksleider is Piet Brongers, die vanuit zijn ervaringen met mensen met een verstandelijke beperking ook een bijdrage kan leveren.

Aan het begin van de avond wordt gesteld, dat iedereen zijn/haar eigen vragen heeft en dat men niet moet verwachten, dat hier de deskundigen het antwoord zullen formuleren. Aan het eind van de avond gaat ieder weer naar huis met zijn eigen vragen. Wel met de hoop, dat de vragen serieus genomen worden en verkend zijn en dat er misschien een verhelderend licht op zal vallen. Uiteindelijk zal ieder mens zijn/haar eigen antwoord moeten vinden, al dan niet in het licht van het geloof.

Vervolgens worden de aanwezigen uitgenodigd om links en rechts te 'zoemen', oftewel hun eigen associaties bij 'voltooid leven' te delen, samen met de vragen die ze erbij hebben. Hierna wordt geïnventariseerd en worden de ervaringsdeskundigen uitgenodigd om in het licht van hun eigen ervaringen te reageren op de vragen.

Daarmee is er ruimte voor verschillende invalshoeken, en hebben de aanwezigen het ervaren als een serieus genomen worden in hun vraag. Er is geen sprake van standpunten en strijd, wel van verkenning van standpunten en overwegingen die een rol zouden kunnen spelen.

Voor een aantal mensen is het heel verhelderend om het onderscheid te zien tussen euthanasie en palliatieve sedatie. Bij euthanasie is er sprake van levensbeëindigend handelen, overigens aan strikte voorwaarden gebonden. Bij palliatieve sedatie gaat het niet om euthanasi, ook niet om het vervroegen van het overlijden, maar om (medische) verzorging. Het is gericht op een gerieflijke situatie bij patiënten die uitbehandeld zijn. Veelal gericht op pijnbestrijding en een warme omgeving (hospice).

Een belangrijk aandachtspunt is toch wel de vraag of je mag ingrijpen in Gods handelen, met name als er sprake is van levensbeëindiging. Vastgesteld wordt, dat er natuurlijk ook sprake is van ingrijpen in Gods handelen, wanneer het leven gerekt wordt. In beide gevallen gaat het over biologisch leven en over menselijk handelen. Bij veel mensen is het echter

gemakkelijker om het levensverlengend handelen minder in strijd te vinden met Gods handelen, dan het levensbekortend handelen. De vraag is in beide gevallen, in hoeverre dat denken past bij ons eigen verlangen en in hoeverre het past bij de wijze waarop God mensen in het leven heeft gezet. Het was verhelderend om te horen, dat vroeger een natuurlijke dood vanzelfsprekend ervaren werd als iets van God (vaak via een longontsteking). Bij de ontwikkeling van de medische wetenschap, vooral na de oorlog, is er veel minder sprake van een 'natuurlijke' dood en komt er meer aandacht voor het uitstellen van het levenseinde. In alle gevallen echter zul je als mens in je keuzes verantwoording schuldig zijn aan God voor je handelen. Het zal nooit een keuze moeten zijn met de gedachte: 'God draai u even om, ik kan u nu even niet gebruiken...'

Ook verhelderend is het te horen, dat geen enkele beslissing rond euthanasie zomaar genomen wordt. Artsen pakken er ook mee om. Het is goed, dat het als regels strafbaar is en blijft, en alleen bij uitzondering, met name als de menselijke waardigheid in het geding is, onder strikte voorwaarden wettelijk geaccepteerd wordt.

In die zin is de artseneed (van Hippocrates), waarin vermeld stond, dat de arts belooft iemand, ook niet op zijn verzoek, een dodelijk medicijn te geven, bijgesteld in 2003 tot de uitspraak 'ik zal aan de patiënt geen schade doen'.

Niet alleen de zaal komt met persoonlijke ervaringen, maar ook de gesprekspartners. Dat maakt, dat er een open sfeer is, waarin mensen tot diepere vragen kunnen komen en tot reacties zonder de angst voor oordeel of strijd.

'Voltooid leven' tenslotte wordt ervaren als iets dat slaat op de betekenis en de zingeving van het leven. Het hangt van zoveel omstandigheden af, of men het gevoel heeft 'klaar' te zijn met het leven, of dat er nog wat meer te beleven of uit het leven te halen valt. Het is een subjectieve term en daarmee is duidelijk, dat ook de omgeving een rol speelt (kan spelen). Dat geldt ook voor de wijze waarop God een rol speelt in je leven. En... het heeft niet met leeftijd te maken, denk maar eens aan mensen, die al veel eerder een einde aan hun leven willen maken.

'*Voltooid leven*': het klinkt haast als opdracht, en een vraag: 'hoe wil jij je leven voltooien? En welke rol speelt de kwaliteit van het biologische leven in de vorm van het aantal dagen? De vraag is, of je meer dagen aan je leven zou moeten toevoegen, of meer leven aan je dagen. Dus meer gericht op inhoud en betekenis, dan op lengte van dagen

Ook wordt er opgemerkt, dat wanneer iemand plotseling overlijdt, door een ongeval of hartstilstand bijvoorbeeld, er sprake is van een onvoltooid leven. Nader beschouwd kom je er achter, dat het voor de persoon zelf wel voltooid is, maar dat er voor de achterblijvers nog wel de vraag blijft van de voltooiing: hoe kun je het leven van die ander, die weggerukt is 'voltooiën', in de vorm van een verhaal dat je mee kunt nemen? Dat vraagt tijd van verwerking, een heel proces, waarin je zelf ook een rol speelt. Als er sprake is van een lang ziekbed kun je, ook voor zover mogelijk samen, zoeken naar de voltooiing van een levensverhaal, maar die vraag blijft ook als iemand je ontvalt en je alleen overblijft.

Het zou mooi zijn, als je het leven, dat je kunt beschouwen als gekregen van God, ook als geschenk weer kunt aanbieden aan God. Het gaat niet buiten Hem om. Als je Hem erbij betrefkt, zullen er in bijzondere omstandigheden ook wegen gevonden worden, waarlangs onze voet mag gaan.

Er wordt nog druk nagepraat, nadat de avond is afgesloten...